

Kniha: Edison (Vítězslav Nezval)

Předmět: Český jazyk - rozbor díla

Přidal(a): chaos_klarka

Vítězslav Nezval

- (26. 5. 1900 – 6. 4. 1958)
- byl básník, prozaik, dramatik, esejista, scénárista, překladatel, autor literatury pro děti
- je také považován za Spoluzakladatele poetismu a vůdčí osobnost českého surrealismu
- roku 1922 vstoupil do Devětsilu (spolu s Karlem Teigem)
- postupně se stal politickým iniciátorem českého avantgardního hnutí
- roku 1924 vstoupil do KS
- hodně ho ovlivnily jeho cesty – do SSSR, Itálie, Francie a Řecka. Potkal se zde s mnoha surrealisty, pod jejichž vlivem založil Skupinu surrealistů (1934), kterou roku 1938 rozpustil
- po 2. světové válce byl velmi aktivní v KSČ a získal si řadu oficiálních poct a funkcí
- v této době jeho tvorba dosahuje úrovně budovatelské poezie
- po roce 1948 píše angažovanou poezii v duchu komunistické ideologie (poema Stalin a Velký orloj).

Další díla:

- Posedlost
- Valérie a týden divů
- Jak vejce vejci
- Nový figaro apod.

Literárně historický kontext

- Vítěslav Nezval tvořil **v době poetismu**
- byl též jedním z jeho hlavních propagátorů spolu s Karlem Teigem
- mezi hlavní znaky poetismu patří: princip asociace, podpora fantazie, optimistický pohled na svět, odstraněná interpunkce, apolitičnost
- autoři se nechávají inspirovat dílem G. Apollinaira
- vzniklo mnoho manifestů poetismu, např. Papoušek na motocyklu čili o řemesle (Vítěslav Nezval), Druhý Manifest Poetismu (Karel Teige, Vítěslav Nezval, 1928)
- v roce 1922 vstoupil Nezval do Devětsilu. Sdružení Devětsil bylo volným sdružením avantgardních umělců. Vzniklo v roce 1920. Zpočátku společenství propagovalo proletářskou poezii, od r.1924 převážně poetismus.

Další autoři tohoto období:

- Josef Hora
- Jindřich Hořejší
- Jaroslav Seifert
- Jiří Wolker

Rozbor díla: Edison

Literární druh:

- Lyricko-epická báseň

Literární žánr:

- Báseň

Kompozice:

- Rozděleno na 5 zpěvů
- Rámcová

Forma:

- ich-forma i er-forma

Jazyk:

- Jazyk je hovorový/nespisovný
- Velké množství anafor:

„jako akrobat jenž přešel po lanu

jako matka která porodila dítě

jako rybář který vytáh plné síť

jako milenec po sladké rozkoši

jako z bitev kráčejíci zbrojnoši

jako země v poslední den vinobraní

jako hvězda která hasne za svítání

jako člověk náhle ztrativší svůj stín

jako Bůh jenž stvořil růži noc a blín

jako Bůh jenž touží stvořit nová slova

jako Bůh jenž musí tvořit vždycky znova“

- Přirovnání (*jako milenec po sladké rozkoši, jako z bitev kráčejí zbrojnoši*)
- Zvukomalby (*Sázíš! Tiskneš! Válka! Srážky! Eroze!*)
- Metafora (*vzduch byl vlhký, údery hvězdné artilerie*)
- Epiteton (*ženy v šatě z pavích per, půlnoc smrti*)
- Hyperbola (*padal do hlubin*)
- Rým sdružený
- Inspirace Pásmem
- Bez interpunkce (až na pár vykřičníků a jeden otazník)

Postavy:

- **Básník** – postava vypravěče, vstupuje do děje svými úvahami
- **Edison** – americký technik a podnikatel, symbol pokroku

Děj:

- **První zpěv** – Básník se prochází nočním městem a potkává „sebevraha“. Nejspíše se jedná o jeho stín, jež mizí poté, co se rozsvítí světlo. V týden starých novinách nachází článek o nejnovějším vynálezu Edisona.
- **Druhý zpěv** – Vypráví o životě Edisona, jeho mládí, vyzdvihává moment, kde v roce 1862 Edison zachránil dvouletého Jimmieho před přejetím vlakem. Také si básník zavzpomíná na své mládí.
- **Třetí zpěv** – Vypráví o Edisonových vynálezech a obdivuje techniku a pokrok světa. Edisona si váží básník jako člověka, který dosáhl mnohého hlavně díky tvrdé práci.
- **Čtvrtý zpěv** – Básník uvažuje nad smyslem života, poukazuje na další „geniální“ jedince, kteří byli schopni jako jediní z tisíců dokázat objevit nové věci, či jako jediní pod stejnými podmínkami jako mnozí další udělali něco „jedinečného“.

- **Pátý zpěv** – Básník dochází k uvědomění, že si celou dobu povídal sám se sebou (se svým stínem). Přechází k balkonu a pozoruje noční Prahu a stíny pouličních nevěstek, stíny aut porážející pěší, stíny bezdomovců atd. Postupně se loučí.

Citát:

*„Naše životy se nikdy nevrací
umíráme v troskách iluminací
jako jepice a jako blesky hromů
už se vznáší světla mezi
listím stromů
už se chvěje v sněhu elektrický drát
už se blíží doba světých proménád
už se budou hledat duše pod rentgenem
jako ichtyosauři pod neogenem
už se blíží k ránu zlatá rafije
už jsme svědky kinematografie
už nám budou zaháněti vypínače
strašidelné stíny hazardního hráče
už se nesou výkřiky a tleskání
už se Edison svým hostům uklání“*